

Markedsdagen

Titel	Markedsdagen
Formål og historisk baggrund	<p>Mange fund fra jernalderen vidner om samhandel, både inden for lokalområdet og med fjernere egne og andre kulturer (kelterne og romerne).</p> <p>Vingsted og Jernaldermiljøet er placeret lige der, hvor det er naturligt at krydse den store ådal.</p> <p>Fund af jernalderhuse og mindre landsbyer på begge sider af ådalen (Jelling, Ødsted, Rugstedlund, Vorbasse) vidner om liv og færdsel i området.</p> <p>At man har skullet handle sig til varer som f.eks. salt og jern her virker naturligt. Til gengæld har folkene i Vingsted haft god jord til landbrug, de har haft skov og fiskevand og dermed varer fra ådalens skatkammer i form af korn, husdyr, madvarer, træredskaber, måske uld, vævede stoffer og kurve og krukke af ler, pil og strå. Her har man måske haft dygtige håndværkere.</p> <p>Et forløb som dette vil dels lægge op til en snak om trafik og handel i jernalderen, dels en snak om dagligvarer, luksusvarer, statussymboler og handelsmetoder før og nu.</p>
Elevgruppe	<p>Fra 3. klasse og opefter.</p>
Tidsramme	<p>2 eller 3 dage med overnatning i Jernaldermiljøet.</p>
Omdrejningspunkt	<p>At fremstille varer til at handle med, når handelsmanden kommer til landsbyen.</p>
Handlingsforløb Første dags formiddag: 3 timer:	<p style="text-align: center;">Forløb af 2 dages varighed</p> <ul style="list-style-type: none"> • Indkvartering i familier i langhusene. Evt. indretning af huset • Praktiske informationer om huset og miljøet • Iklædning af dragter v. depotbygningen • Tilbage til huset, fortælling om familien + tur rundt i miljøet, hver familie for sig. • Spisepause (madpakker) • Fælles fortælling på stormandsgården eller i den hellige lund om landsbyens historie • Handelsmanden kommer i sin vogn trukket af studene. Han fortæller nyt fra den store verden og viser sine varer frem til beskuelse. Der er både kendte og ukendte produkter sydfra. Folkene i landsbyen må selvfølgelig kommentere, stille spørgsmål og lave aftale om, at han skal komme igen i morgen, når de har noget at handle med.

Markedsdagen

Første dags eftermiddag 4 timer

- Der gives nu oplæg til dagens arbejde og eleverne fordeles ud på forskellige aktiviteter / arbejds hold
- Aktiviteterne / arbejds holdene kan være:
 - Madlavning i familierne
 - Forskellige håndværk
 - Landbrugsarbejde

De produkter som fremstilles, skal selvfølgelig bruges som handelsvarer, når handelsmanden kommer igen. Men eleverne får tingene med hjem efter oprydningen den sidste dag. Både madhold og landbrugshold skal også tænke i handelsvarer.

Ud over elevernes egne produkter får hver familie nogle særlige handelsvarer, som er specielle for hver familie.

Første dags aften

I løbet af aftenen skal hver familie sammen med læreren aftale, hvilke varer man vil købe og sælge den følgende dag. Skal det være luksusvarerne eller skal det være dagligvarer. Hvem skal være talsmænd for familien (har taleret under handelen), og hvordan vil man bygge sin handel op. Disse aftaler holdes naturligvis hemmelige for de andre familier. Desuden vælges et par elever til at hjælpe til ved velkomst eller ceremoni.

Anden dags formiddag: 4 timer

Man samles igen i stormandsgården eller i landsbyen til fælles start på dagen.

- Eleverne fordeles ud på nye aktiviteter / arbejds hold
- Aktiviteterne / arbejds holdene kan være
 - Madlavning i familierne
 - Forskellige håndværk
 - Landbrugsarbejde
- Kort spisepause på holdene i løbet af formiddagen, madholdet kommer evt. rundt med noget
- Samling i huset, familien aftaler færdigt, hvad de vil købe eller sælge, finder varerne frem, dragter på osv.
- Varerne lægges pænt frem, så de præsenterer sig.
- Evt. vælges et par elever til at hjælpe med ved ceremoni og velkomst – de aftaler med stammens ældste forinden.

Anden dags eftermiddag: 3 timer

Alle samles på stormandsgården eller i landsbyen

- Handelsmanden kommer, modtages af høvdingen, vølven eller stammens ældste
- Ceremoni ved vølven eller stammens ældste
- Handelen begynder og vil normalt vare ca. ½ time.
- Fælles spisning på stormandsgården eller spisning hver for sig i hver familiens hus
- Kommentering af forløbet.

Markedsdagen

	<ul style="list-style-type: none">• Oprydning i langhusene.• Afrejse fra Jernaldermiljøet.
1. dags formiddag 3 – 3½ timer	<p style="text-align: center;">Forløb af 3 dages varighed med 3 lige lange dage</p> <ul style="list-style-type: none">• Indkvartering i familier i langhusene. Evt. indretning af huset• Praktiske informationer om huset og miljøet• Iklædning af dragter v. depotbygningen• Tilbage til huset, fortælling om familien + tur rundt i miljøet, hver familie for sig.• Spisepause (madpakker)• Fælles fortælling på stormandsgården eller i den hellige lund om landsbyens historie• Handelsmanden kommer i sin vogn trukket af studene. Han fortæller nyt fra den store verden og viser sine varer frem til beskuelse. Der er både kendte og ukendte produkter sydfra. Folkene i landsbyen må selvfølgelig kommentere, stille spørgsmål og lave aftale om, at han skal komme igen i morgen, når de har noget at handle med.
1. dags eftermiddag 3½ - 4 timer	<p>Der gives nu oplæg til dagens arbejde og eleverne fordeles ud på forskellige aktiviteter / arbejds hold . Disse arbejds hold arbejder eleverne på 1. dags eftermiddag og 2. dags formiddag. Aktiviteterne / arbejds holdene kan være.</p> <ul style="list-style-type: none">• Madlavning i familierne• Forskellige håndværk• Landbrugsarbejde
2. dags formiddag 4 timer	<p>Familierne samles i landsbyen eller på stormandsgården. Eleverne fortsætter arbejdet på holdene fra 1. dags eftermiddag med:</p> <ul style="list-style-type: none">• Madlavning i familierne• Forskellige håndværk• Landbrugsarbejde <p>Midt på dagen holdes en spisepause i familierne.</p>
2. dags eftermiddag 3 timer	<p>Samling i landsbyen eller på stormandsgården. Eleverne fordeles på nye aktiviteter / arbejds hold. Disse arbejds hold arbejder eleverne på 2. dags eftermiddag og 3. dags formiddag. Aktiviteterne / arbejds holdene kan være.</p> <ul style="list-style-type: none">• Madlavning i familierne• Forskellige håndværk

Markedsdagen

<p>2. dags aften</p> <p>3. dags formiddag 3-3½ timer</p> <p>3. dags eftermiddag 3½-4 timer</p>	<ul style="list-style-type: none">• Landbrugsarbejde <p>De produkter som fremstilles, skal selvfølgelig bruges som handelsvarer, når handelsmanden kommer igen. Men eleverne får tingene med hjem efter oprydningen den sidste dag. Både madhold og landbrugshold skal også tænke i handelsvarer.</p> <p>Ud over elevernes egne produkter får hver familie nogle særlige handelsvarer, som er specielle for hver familie.</p> <p>I løbet af aftenen skal hver familie sammen med læreren aftale, hvilke varer man vil købe og sælge den følgende dag. Skal det være luksusvarerne eller skal det være dagligvarer. Hvem skal være talsmand for familien (har taleret under handelen), og hvordan vil man bygge sin handel op. Disse aftaler holdes naturligvis hemmelige for de andre familier. Desuden vælges et par elever til at hjælpe til ved velkomst eller ceremoni.</p> <p>Familierne samles i landsbyen eller på stormandsgården. Oplæg til dagens store begivenhed – markedsdagen, hvor handelsmanden kommer og handler med familierne.</p> <p>Eleverne fortsætter arbejdet på holdene fra 2. dags eftermiddag med:</p> <ul style="list-style-type: none">• Madlavning i familierne• Forskellige håndværk• Landbrugsarbejde <ul style="list-style-type: none">• Familierne gør klar til handelen.• Alle samles på stormandsgården eller i landsbyen• Handelsmanden kommer, modtages af høvdingen, vølven eller stammens ældste• Ceremoni ved vølven eller stammens ældste• Handelen begynder og vil normalt vare ca. ½ time.• Fælles spisning på stormandsgården eller spisning hver for sig i hver familiens hus• Kommentering af forløbet.• Oprydning i langhusene.• Afrejse fra Jernaldermiljøet.
<p>1. dags formiddag 3 timer</p>	<p style="text-align: center;">Forløb af 3 dages varighed med kort 3. dag</p> <ul style="list-style-type: none">• Indkvartering i familier i langhusene. Evt. indretning af huset• Praktiske informationer om huset og miljøet• Iklædning af dragter v. depotbygningen• Tilbage til huset, fortælling om familien + tur rundt i miljøet,

Markedsdagen

1. dags eftermiddag 4 timer

hver familie for sig.

- Spisepause (madpakker)
- Fælles fortælling på stormandsgården eller i den hellige lund om landsbyens historie
- Handelsmanden kommer i sin vogn trukket af studene. Han fortæller nyt fra den store verden og viser sine varer frem til beskuelse. Der er både kendte og ukendte produkter sydfra. Folkene i landsbyen må selvfølgelig kommentere, stille spørgsmål og lave aftale om, at han skal komme igen i morgen, når de har noget at handle med.

Der gives nu oplæg til dagens arbejde og eleverne fordeles ud på forskellige aktiviteter / arbejds hold . Disse arbejds hold arbejder eleverne på 1. dags eftermiddag.

Aktiviteterne / arbejds holdene kan være.

- Madlavning i familierne
- Forskellige håndværk
- Landbrugsarbejde

2. dags formiddag og eftermiddag 7 timer

Familierne samles i landsbyen eller på stormandsgården.

Oplæg til dagens arbejde og morgendagens begivenhed.

Eleverne fordeles på nye aktiviteter / arbejds hold. Disse arbejds hold arbejder eleverne på 2. dags formiddag og eftermiddag.

Aktiviteterne / arbejds holdene kan være:

- Madlavning i familierne
- Forskellige håndværk
- Landbrugsarbejde

Midt på dagen holdes en spisepause i familierne.

De produkter som fremstilles, skal selvfølgelig bruges som handelsvarer, når handelsmanden kommer igen. Men eleverne får tingene med hjem efter oprydningen den sidste dag. Både madhold og landbrugshold skal også tænke i handelsvarer.

Ud over elevernes egne produkter får hver familie nogle særlige handelsvarer, som er specielle for hver familie.

2. dags aften

I løbet af aftenen skal hver familie sammen med læreren aftale, hvilke varer man vil købe og sælge den følgende dag. Skal det være luksusvarerne eller skal det være dagligvarer. Hvem skal være talsmænd for familien (har taleret under handelen), og hvordan vil man bygge sin handel op. Disse aftaler holdes naturligvis hemmelige for de andre familier. Desuden vælges et par elever til at hjælpe til ved velkomst eller ceremoni.

3. dags formiddag 4 timer

På den sidste dag kan følgende forløb tænkes::

Markedsdagen

	<ul style="list-style-type: none">• Familierne samles i landsbyen eller på stormandsgården.• Oplæg tildagens store begivenhed – markedsdagen, hvor handelsmanden kommer og handler med landsbyens familier.• Husenes madhold deles om at tilberede noget af følgende til et fælles måltid: brød af færdigt mel, æg, gulerod, ost, drik, smør, røget kød fra dagen før osv.• Fælles snak familievis om den kommende handel, talsmænd, taktik, varekøb• Der uddeles følgende opgaver:<ul style="list-style-type: none">○ Lave en fin præsentation af familiens handelsvarer○ Måske lave del af det fælles måltid○ De elever, der skal være talsmænd holder møde med vølven / stammens ældste og ”klædes på” til handelen.○ Der findes evt. et par elever, der skal hjælpe med ved ceremonien, velkomsten osv. De skal også have mulighed for at mødes med vølven / stammens ældste.• Handelsmanden kommer, der bydes velkommen, laves ceremoni og handles.• Fælles spisning på stormandsgården og kommentering• Oprydning• Afrejse fra Jernaldermiljøet.
Ideer til arbejdet på skolen	<p><u>Forslag til aktiviteter:</u></p> <p>Tale om, fotografere, lave udstilling om:</p> <ul style="list-style-type: none">• Håndværkenes fremkomst og udvikling.• Luksusvarer før og nu.• Vigtige handelsvarer for Danmark – import-eksport.• Handelsveje i jernalderen, hærvejen, nu om dage.• Transportmidler før og nu. <p>Samarbejde med fagene geografi og samfundsfag i de ældre klasser.</p> <p><u>Forslag til litteratur:</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Jørgen Jensen: Danmarks Oldtid – Ældre Jernalder.• Jørgen Jensen: Danmarks Oldtid – Yngre Jernalder.• Gyldendal og Politiken: Danmarkshistorie – bind 2.• Lone Hvass: Oldtiden i Danmark – Jernalderen.• Claus Buttenschøn: Ind i historien – Danmark og verden 1.• Karsten Kjer Michaelsen: Jernalder i Danmark og Gudme.• Margit Broust Jensen, Estrid Thomasson: Alle tiders jernalder• Per O. Thomsen m.fl.: Lundeborg, en handelsplads fra jernalderen• Søren A. Sørensen: Hørup – en sjællandsk værkstedsplads• Peter Seeberg: Uden et navn.